

Pinch-medaljen 2009

Av Roy Kristiansen

Innledning

12. Januar 2009 fikk jeg en overraskende og gledelig melding fra professor Peter Burns, president i "the Mineralogical Association of Canada", at jeg var valgt som vinner av årets Pinch-medalje som første europeer, som en anerkjennelse for mine bidrag i mineralogi i ca 40 år, som amatør. Dette er den største utmerkelse en amatør kan få i verden.

Det var professor Ed Grew, mineralog ved universitetet i Maine som nominerte meg høsten 2008 på basis av mine internasjonale samarbeider, prosjekter, publikasjoner og nyopptagelser av mineraler. Supportere var Laszlo Horvath, Kanada, Dr. Carl Francis, konservator ved Harvard universitetet, USA og Dr. Franz Bernhard, universitetet i Graz, Østerrike.

Prisen ble foreslått opprettet av professor Frank S. Hawthorne ved universitetet i Manitoba i Kanada, en av de fremste mineralogiske institusjoner i verden. Frank Hawthorne er statistisk den mest siterte mineralog i verden, og innehar en såkalt "Canada Research Chair in Crystallography and Mineralogy". Han foreslo å oppkalle medaljen etter William W. Pinch i USA, som har bidratt med mineraler til vitenskapelige formål og undersøkelser i en årrekke. Derav Pinch-medaljen.

Den utdeles annet hvert år, første gang 2001, og er hittil gitt til tre fremtredende amerikanere og et kanadisk par for sine bidrag til vitenskapen.

Selve tildelingen av medaljen foretaes ved den verdenkjente mineral- og steinmesse i Tucson i Arizona i USA, som er en av de største i verden, og besøkt av tusener av "stein-interesserte" hvert år i over 50 år.

Tucson

Årets prisutdeling skulle finne sted 14. Februar og det var selvsagt forventet at jeg stilte opp. Vanskelig å si nei til et tilbud med fri reise og opphold. Således dro jeg avgårde torsdag 12.

Tucson ligger på en høyfjellsslette vel 700 m over havet, med store temperatur-forskjeller dag og natt, uten ragende skyskrapere, men byen er spredt over et stort område, og synes å ikke ha noen ende! Kaktuslandskap med noen kunstige innsjøer og omgitt av store fjellkjeder opp til 3000 m. Ca. 1 mill. innbyggere.

Fredagen opprant temmelig kjølig, men med fint vær og sol utover dagen og temperaturen var som en god norsk sommer, - herlig ! Men hva er førsteinntrykket? Jo, man forstår jo fort hvorfor USA er opptatt av oljereserver i verden, for her er bilismen mer utbredt enn noe annet sted! Og forbruket av drivstoff/bensin må være enormt. Messe-området lå i gangavstand fra hotellet, knapt et par km, men jeg synes å være eneste fotgjenger som spaserte til Tucson Convention centre, hvor hovedmessa var.

Det var mye kjentfolk, som Renato Pagano, en av Italias største mineralsamlere; Luiz Menezes, brasiliansk mineralhandler og samlere; Federico Pezzotta, ung lovende italiensk mineralog som har utforsket Madagascar og Malawi; Carl Francis, konservator ved Harvard universitetet;

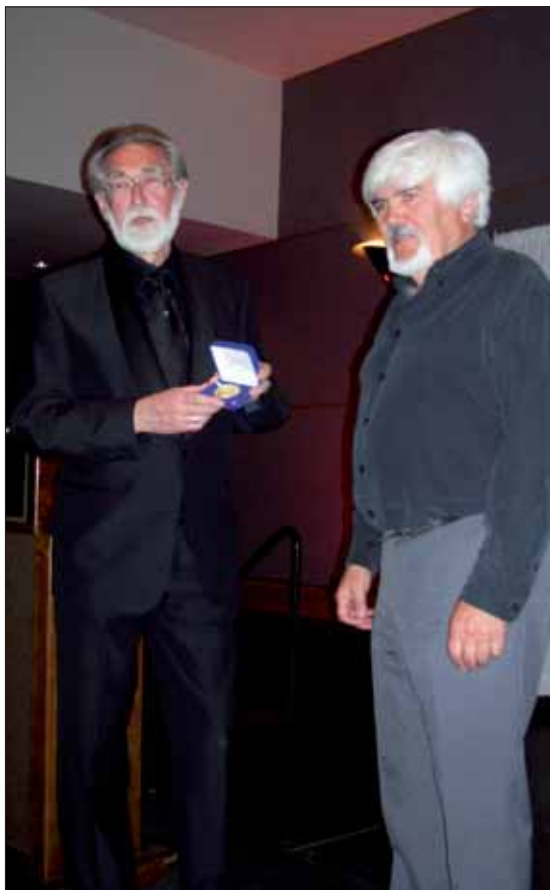
John White jr., tidligere konservator ved Smithsonian Institution (US nasjonal museum); Robert Gault, kanadisk mineralog; Ludmilla Cheshko, russisk distributør av tidsskrifter, som alltid skal kysse på russisk manèr!; John Ebner, amerikaner, som samler på mineraler oppkalt etter personer, med bilde og signatur, - og slik treffer man på den ene etter den andre.

Jeg hadde avtale med Laszlo og Elsa Horvath, som fikk Pinch-medaljen 2007. De inviterte meg fredag ettermiddag på en liten tur i Saguaro West National Park, et kaktusdominert "cowboylandskap" med coyote, klapperslanger og giftige skorpioner, men vi så ingen. Her var det virkelig prærie og forventet nesten at det skulle dukke opp cowboys hvert øyeblikk! De velkjente kaktusene med "armer" som er opp til 3-4 m høye kan nå en alder av 200 år. Solnedgangen i dette landskapet gjorde et sterkt inntrykk.

Utdelingen/banketten

Lørdagen, den store dagen – ble igjen en flott dag og faktisk mer fristende å være utendørs enn inne, så jeg benyttet dagen til å se meg litt omkring. Selve Convention senteret består av noen høyhus tett på hverandre og malt i forskjellige sterke farger. Her ligger også et turistsenter hvor man kan kjøpe suvenirer, - i hovedsak cowboyhatter og T-shirts, mini-figurer av klapperslanger m.m., bøker om flora og fauna, og omsider det jeg alltid jakter på : POSTKORT for å sende, og det hadde de, men frimerker? Nei! Da måtte jeg på postkontoret 5 km unna. Utrolig upraktisk, spør du meg, men jeg fikk frimerker på bensinstasjon like ved hotellet mitt. Der hadde de imidlertid IKKE postkort!

Kl.18 var jeg klar i finstasen i den store bankettsalen hvor det befant seg et par hundre feststemte mennesker fordelt på runde bord med 6-8 mennesker på hvert. Ved VIP-bordet befant seg prof. Frank Hawthorne og hans kone Elena Sokolova. Frank er en av verdens

Laszlo Horvath overrekker Pinch-medaljen.

Foto: Priscilla Grew

fremste krystallografer, og innehar en rekke utmerkelser, bl.a. "Officer of the Order of Canada", det høyeste utmerkelse en privatperson kan få i Kanada; Ed Grew, som nominerte meg, er spesialist på mineraler fra Antarktis og har beskrevet flere nye mineraler derfra, og en tilsvarende forekomst finnes i Almgjothei i Rogaland, hvor vi var på feltarbeid sammen i fjor sommer. Ed hadde med sine kone Priscilla, som er direktør for Nebraska State museum. Hun var også i Norge i fjor, hvor jeg siste dagen deres i Norge viste de Hvaler-skjærgården fra sin beste side med omvisning i den nesten 1000 år gamle Hvaler kirke og senere lunsj på Skjærhalden. Det var et gledelig gjensyn med begge, og Priscilla sørget for å ta bilder denne begivenhetstrike kvelden. Og Laszlo og Elsa var der, -begge velkjente Mt.St.Hilaire eksperteser.

Bill (William) Pinch kom litt senere og det var hyggelig å bli kjent med mannen som er opphavet til medaljens navn, og som har en av de største og mest verdifulle mineralsamlingene i USA. Han fikk ellers en flott kristiansenitt-prøve han ikke hadde i sin samling.

Etter middagen begynte premie-utdeling for de forskjellige utstillere i ulike klasser og kategorier, og de ble belønnet med diplomer og rosende ord. Etter hvert ble jeg litt rastløs og ventet i spenning på overrekkelsen av medaljen. Men SÅ – kom presentasjonen av meg som var skrevet av Frank Hawthorne, hvor mine aktiviteter, samarbeider, oppdagelser og kunnskaper om Beryllium- og Scandium-mineraler ble oppsummert. Selve overrekkelsen ble foretatt av forrige prisvinner Laszlo Horvath hvilket var et stort og rørende øyeblikk.

Det var som å få en Oscar i Hollywood! I min påfølgende takketale måtte jeg fremheve en rekke enkeltpersoner over hele verden som har betydd mye for min utvikling, og som har vært inspiratorer eller veiledere gjennom mer enn 40 år. Budskapet mitt er at "Det viktigste med alle oppdagelser er å formidle og dele det med andre, både vitenskapelig og populærisert." "Jeg har alltid vært interessert i å utvide min kunnskap om kompleksiteten i mineraler, og avsløre naturens hemmeligheter kombinert med oppdagerglede. Jeg avsluttet med å fremheve filosofen Arne Næss, som har hatt sterk innflydelse på min måte å tenke på, - som jeg kjente personlig, og som tilfeldigvis døde en ½ time etter at jeg fikk meldingen at jeg hadde blitt tildelt Pinch-medaljen om kvelden 12. Januar 2009.

Blitzene blinket og gratulasjonene strømmet på og det ble det største høydepunkt i mitt mineralogiske liv.

Avslutningsvis ble Frank Hawthorne tildelt "Carnegie mineralogical award" for hans profesjonelle innsats i krystallografi og

mineralogi. Nå har han snart fått alle de priser som er mulig! Resten av kvelden ble viet samtaler rundt VIP-bordet. En uforglemmelig dag!

Tredje og siste dagen i USA

Søndagen ble en helt annerledes dag. Laszlo og Elsa skulle ta meg med opp i fjellene mot Mount Lemmon, ca 2700 m over havet. Dette ligger nord for Tucson. Supre veier slynger seg elegant oppover fjellsidene, og etter hvert som man kommer høyere forsvinner kaktusene, og man får en praktfull utsikt og et langt sterkere inntrykk av Tucson i utstrekning.

Rasteplassene er mange og langt bedre en våre. Fotturistløyper finnes overalt i flott terreng, og vi så mange gjenger som var ute og gikk. Det hadde falt snø de siste dagene og litt lå fortsatt langs veikantene og det ble mer fremtredende jo høyere vi kom. Men allikevel godt og varmt.

Det ble mer skog oppover dalsidene med litt andre furu- og gransorter enn vi har her hjemme, - Douglas-gran, sycamore, eucalyptus, ericaceer, emory-eik o.s.v., og nå var vi 1500 m o.h. i Sky Islands, Coronado national forest. Min umiddelbare tanke var at her måtte det være bra med sopp på høsten, hvilket jeg fikk bekreftet på et lite turistkontor. Her solgte de forresten kaktus-sukkertøy, uten pigger !

Et fjellbilde nær Mt. Lemmon ca 1600 m med "melis-snø". Foto: Roy Kristiansen.

Frank C. Hawthorne, Pinch-medaljens opphavsmann (til venstre) og nominator Ed S.Grew (til høyre) Foto: Priscilla Grew.

Men det er ikke helt ufarlig å plukke sopp og bær her siden det var skilt i veikanten med ”Don’t feed the bears” (mat ikke bjørnene), og puma, den amerikanske løven, - som slettes ikke er å spøke med. Rundt oss hadde vi nå underlige fjellformasjoner. -det ble mer snø langs veikantene og litt kaldere.

Her morer folk seg med å fylle snø i pickup’ene sine eller lage snømann på biltaket, og så kjører de avgårde ned i Tucson! Vi passerte Summerhaven, et lite samfunn, ca.2500 m o.h., som hadde både små butikker og restauranter. Vi endte til slutt opp i Ski valley, hvor det var utforløyper, skitrekk og akebakker. Den siste biten til toppen av Mt. Lemmon var stengt med bom p.g.a. snømengdene. Tilbake samme vei vi kom forsterket naturopplevelsen seg, og jeg kommer gjerne tilbake hit på en annen årstid.

Den flotte søndagsturen ble avsluttet med en bedre middag hos Laszlo og Elsa, som har en leilighet i Tucson, hvor de tilbringer tiden noen måneder i året for å slippe unna den kalde vinteren i Ottawa.

Tidlig mandag morgen den 17. Februar bar det hjemover igjen: Tucson – Houston – Newark – Oslo – Fredrikstad - Sellebakk. Jeg hadde vært borte en ½ uke, men det føltes som et par uker med den intensiteten det lå i hele opplevelsen av USA.

Evnen til å oppleve er den mest frigjørende og helbredende evnen vi har, - hele tiden å være oppmerksom og til stede. Det mest betydningsfulle er at du vekker eller trener opp evnen til å oppleve og å betrakte det som skjer der og nå, - i deg selv og i dine omgivelser.

REFERANSER:

Grew, E.S. 2009. The Pinch medal for 2009 to Roy Kristiansen. *Canadian Mineralogist*, 47: 481-482.

Grew, E.S. 2009 Pinch medal to Roy Kristiansen. *ELEMENTS*, 5 (1): 55.

Huizing, M.E. 2009. 2009 Pinch medal presented: Roy Kristiansen..... *Rocks & Minerals*, 84: 199

Listen over vinnere av Pinch-medaljen er som følger: Roy Kristiansen (2009), Lászlo (Les) Horváth and Elsa Pfenninger-Horváth (2007), Charles L. Key (2005), Mark Feinglos (2003), William W. Pinch (2001).

Bresser
Biolux
Binokulær mikroskop

Bestilles på e-post: chrono@chro.no

MERKEVARER SERVICE REPARASJONER

kode: stein

Bresser binokulært mikroskop. Ypperlig til å studere stener og små gjenstander. Har lys fra oversiden.

680,-

Frakt 110,-

CHRONO
URMAKER & FOTO

RINGERIKE STORMARKED – TLF 32 11 39 25

www.chro.no